

Duurzaam beleggen

Kwartaalrapport 3e kwartaal 2021

INHOUDSOPGAVE

1. INTRODUCTIE	4
2. ONTWIKKELINGEN IN HET DERDE KWARTAAL 2021	5
3. THEMA ONDER DE LOEP: WATER	8
3.1 Water: een brandende kwestie voor beleggers.....	8
3.2 Watermanagement in de beleggingsportefeuille van ACTIAM	12
4. ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP.....	13
4.1. Engagement over goed waterbeheer.....	13
4.2. Engagementcijfers in het derde kwartaal van 2021	13
5. HET BELEGBAAR UNIVERSUM.....	15
5.1. Bedrijven.....	15
5.2. Landen (Staatsobligaties).....	17
BIJLAGEN	18
Uitsluitingen: bedrijven	18
Uitsluitingen: landen (staatsobligaties)	18
DISCLAIMER	19

COPYRIGHT 2021

ACTIAM behoudt alle rechten (inclusief auteursrechten, handelsmerken, patenten en elk ander intellectueel eigendomsrecht) met betrekking tot alle informatie in deze publicatie (inclusief alle teksten, grafische afbeeldingen en logo's). U mag de informatie in dit document in geen enkele vorm kopiëren, publiceren, distribueren of reproduceren zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ACTIAM.

1. Introductie

Overstromingen in Duitsland, Limburg en België, langdurige droogte in Californië, tropische stormen in Haïti en bosbranden in Rusland. Dit zijn allemaal voorbeelden van natuurrampen waarbij een noodtoestand werd uitgeroepen in het derde kwartaal van 2021. Dit zijn bovendien slechts enkele van de enorme uitdagingen waarmee onze planeet wordt geconfronteerd naarmate de klimaatverandering intensiveert. Bovendien zijn dit uitdagingen waar waterbeheer een centrale rol speelt in zowel het voorkomen als het beperken van de impact van natuurrampen.

Het meest toonaangevende waterevenement van de wereld in augustus, Wereld Water Week, kon dan ook niet om een meer urgent moment plaatsvinden. Het is een jaarlijkse bijeenkomst van Europese belanghebbenden die de weg moet plaveien naar duurzaam waterbeheer en de verwezenlijking van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's). Bovendien moet de bijeenkomst het bewustzijn vergroten van de vitale rol die water speelt bij het realiseren van welvaart, het uitroeien van armoede en het aanpakken van de klimaatcrisis. Door die perceptie te veranderen en het potentieel van watergerelateerde oplossingen onder de aandacht te brengen, kan de wereld toewerken naar een beter beheer van het water.

Hoewel klimaatverandering van invloed is op de beschikbaarheid van water, kunnen oplossingen voor waterbeheer kansen en risico's voor beleggers bieden. Dit onderwerp zal op de middellange tot lange termijn steeds belangrijker worden. De Wereldbank schat dat het bruto binnenlands product tegen 2050 met zes procent zal zijn gedaald als gevolg van een toenemende concurrentiestrijd om watervoorraden. Hele regio's, waaronder grote delen van Centraal- en Oost-Azië, het Midden-Oosten en Noord-Amerika, lopen een bijzonder risico.

Voor bedrijven is de impact van waterrisico's nu al voelbaar met alleen al in 2018 een totale financiële strop van 28,5 miljard dollar, volgens de internationale non-profitorganisatie CDP die bedrijven en steden helpt hun milieu-impact openbaar te maken. Voor beleggers is het daarom van belang om waterrisico's inzichtelijk te maken en waar mogelijk te mitigeren door bedrijven met waterrisico's uit te sluiten of via active ownership te beïnvloeden om deze risico's te mitigeren. Daarnaast kunnen beleggers een bijdrage leveren en profiteren van beleggingen in bedrijven die hun geld verdienen door water te leveren aan consumenten, afvalwater te zuiveren en zich met watertechnologie bezig te houden (die naar verwachting 4-6% per jaar zullen groeien).

In dit kwartaalverslag gaan we, naast de algemene ontwikkelingen en reguliere onderwerpen, in op het thema water en wat de visie en aanpak van ACTIAM is op dit thema.

2. Ontwikkelingen in het derde kwartaal 2021

IMVO-convenant: tegengaan van ontbossing door het gebruik van soja

In de kwartaalverslagen doet ACTIAM regelmatig verslag van de voortgang van het engagementproject rondom het gebruik van satellietdata om ontbossing tegen te gaan. Hiernaast is ACTIAM ook betrokken bij een collectief engagement initiatief vanuit het IMVO-convenant met de gezamenlijke verzekeringssector in Nederland. Dit traject richt zich met name op de bijdrage van soja in veevoeder aan ontbossing in de Braziliaanse Amazone en Cerrado. Hiervoor wordt met een drietal Europese voedselverwerkende bedrijven gesproken over het versterken van hun plannen en activiteiten om deze ontbossing tegen te gaan en de transitie naar meer natuurinclusieve landbouw en alternatieve bronnen van proteïnen te versnellen. Deze bedrijven nemen al stappen, gebruiken vooral gecertificeerde soja en werken ook met lokale producenten aan verbeterde veeteelt- en landbouwmethoden. Maar zij kunnen nog wel verbeteren op het gebied van de doelen die ze zichzelf stellen en de snelheid waarmee ze de overstap maken naar meer natuurinclusieve veeteelt en landbouw en alternatieve bronnen van proteïnen. Zeker gezien de toegenomen druk op de intensieve landbouw vanwege hun bijdrage aan ontbossing en klimaatverandering. Maar ook vanwege de snel groeiende markt van vleesvervangers is het van belang dat voedselverwerkende bedrijven deze punten serieus nemen. De eerste ronde gesprekken zijn inmiddels gevoerd of gepland. Een belangrijke les daarbij is dat plannen en toekomstvisies over de verwachte veranderingen nog concreter moeten worden, wat ook nodig is om goede strategieën te kunnen ontwikkelen. De gesprekken laten ook zien dat er al grote stappen gezet worden die andere bedrijven kunnen helpen een best practice te ontwikkelen. Na deze eerste ronde gesprekken zet het consortium van deelnemende partijen de dialoog met deze bedrijven voort om te volgen hoe zij hun strategieën op deze onderwerpen het komende jaar verder vorm gaan geven. Uniek aan de engagementtrajecten vanuit het IMVO-convenant is dat er een nauwe samenwerking is tussen de verzekeraars, overheid en NGO's om gezamenlijk bedrijven te wijzen op risico's van niet duurzaam gedrag en hen te stimuleren stappen te zetten deze risico's het hoofd te bieden.

Groeiende aandacht voor natuur en biodiversiteit

Dit najaar staan twee belangrijke internationale bijeenkomsten op de kalender. In november moeten tijdens de CoP26 van de United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) in Glasgow de afspraken van het Parijs Akkoord uit 2015 worden vernieuwd. In oktober en april moeten nieuwe biodiversiteitsdoelen worden afgesproken bij de CoP15 van de Convention on Biological Diversity (CBD) in Kunming. In de aanloop naar deze bijeenkomsten komt er binnen de financiële sector steeds meer aandacht voor de relatie tussen klimaatverandering en biodiversiteit en voor de afhankelijkheid van de financiële sector en haar impact op biodiversiteit. ACTIAM zegt al enkele jaren dat de huidige snelheid van biodiversiteitsverlies grote risico's creëert voor de financiële sector en heeft het onderwerp verankerd in haar duurzaamheidsbeleid. Daarnaast kan klimaatverandering niet worden verminderd zonder oplossingen tegen ontbossing en overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen. De klimaatstrategie van ACTIAM gaat daarom ook in op de rol van landgebruik en ontbossing bij klimaatverandering.

De afgelopen maanden heeft ACTIAM vanuit verschillende initiatieven overheden opgeroepen om biodiversiteit vooral niet te vergeten. Een greep uit de recente initiatieven:

- Tijdens een side event van de General Assembly van de Verenigde Naties is op 22 september door de Finance for Biodiversity Foundation en CERES een oproep gedaan aan de wereldleiders om bij CoP15 van de CBD ambitieuze biodiversiteitsdoelen af te spreken om zo de risico's van biodiversiteitsverlies te reduceren. ACTIAM is één van de ondertekenaars van deze oproep: [Financial institutions call for stronger biodiversity policies ahead of COP15 - Finance for Biodiversity Pledge](#).
- WWF roept, mede namens een groot aantal bedrijven en financiële instellingen, de Europese Unie op wetgeving te maken die er voor zorgt dat gewassen die bijdragen aan ontbossing niet in Europa worden verkocht: [Companies call for strong EU law to halt trade of commodities linked to nature destruction | WWF](#). ACTIAM heeft deze oproep recentelijk ondersteund.
- De formateurs van een nieuw kabinet wordt uit naam van verschillende financiële instellingen opgeroepen om in navolging van het klimaatakkoord ook te werken aan biodiversiteitsherstel en -risico's: [Financiële instellingen: 'Laat de waarde van biodiversiteit meewegen aan de formatietafel' | Change Inc.](#)

Naast deze oproepen voor beleidsmakers, komen er binnen de financiële sector ook steeds meer werkgroepen en initiatieven om gezamenlijk te zoeken naar manieren om de risico's van biodiversiteitsverlies een plek te geven in het beleggingsbeleid. In eerdere kwartaalrapportages is al gesproken over de bijdrage van ACTIAM aan het Platform Carbon Accounting for Financials, waar wordt gewerkt aan methoden om de biodiversiteitsimpact te meten en over de Finance for Biodiversity Pledge, waarin betrokken partijen afspraken maken over hoe zij biodiversiteitsverlies een plek geven in hun beleid. Maar ACTIAM is ook betrokken bij een werkgroep van de Principles on Responsible Investment (PRI) die er toe moet leiden dat meer financiële instellingen ontbossing meenemen in hun duurzaamheidsbeleid, bij een werkgroep van het Verbond van Verzekeraars die kleinere Nederlandse verzekeraars probeert te helpen om biodiversiteit een plek te geven in hun duurzaamheidsbeleid en bij plannen een Nature Action 100+ engagement programma te starten in navolging van het Climate Action 100+ programma. Vanuit deze programma's wordt ook gewerkt aan werkwijzen om in beleid of engagement biodiversiteit een plek te geven. Een voorbeeld van een recent initiatief, waar ACTIAM ook haar bijdrage aan heeft geleverd, is het 'Get Nature Positive' initiatief dat bedrijven en financiële instellingen voorbeelden geeft van best

practices op het gebied van natuurbeheer: [ACTIAM: Satellite-based engagements towards no deforestation - Biodiversity \(getnaturepositive.com\)](https://getnaturepositive.com).

Het is de verwachting dat al deze initiatieven er uiteindelijk toe leiden dat ook de bedrijven die biodiversiteitsverlies veroorzaken of te kampen hebben met de gevolgen ervan, zich meer bewust worden van de risico's en daar vervolgens hun gedrag op aanpassen. Op deze manier wendt ACTIAM op verschillende fronten haar invloed aan het onderwerp hoger op de agenda te krijgen en te zoeken naar oplossingen.

Innovatieprijs voor ACTIAM's engagementprogramma tegen ontbossing

ACTIAM heeft de 'ESG Engagement Initiative of the Year'-award gewonnen voor de op satellietbeelden gebaseerde engagementprogramma in de strijd tegen ontbossing. Het engagementprogramma is opgezet met het oog op klimaatverandering en verlies aan biodiversiteit en wordt omarmd door negen andere financiële instellingen. Deze coalitie gaat ontbossing binnen hun beleggingen tegen en vermindert de financiële risico's die hiermee samenhangen. De prijs werd uitgereikt tijdens de Sustainable Investment Awards 2021, een initiatief van nieuws- en kennisplatform Environmental Finance.

ACTIAM lanceerde het [engagementprogramma](#) onder de naam: 'Satellite-based engagement towards zero deforestation' in 2020 ter ondersteuning van de ambitie met betrekking tot landgebruik: een eind aan ontbossing in 2030. De samenwerking met de groep investeerders, die naast ACTIAM bestaat uit Achmea Investment Management, Aegon Nederland, a.s.r. vermogensbeheer, Aviva Investors, Fidelity International, Nomura Asset Management, Resona Asset Management, Robeco en Zwitserleven, richt zich op bedrijven die te weinig informatie verstrekken over hun toeleveranciers en op bedrijven die in verband zijn gebracht met ontbossing in de palmolie-sector in Maleisië. Deze gevallen zijn aan het licht gekomen door middel van satellietbeelden en kunstmatige intelligentie, aangeleverd door Satelligence. Innovatieve instrumenten zoals deze, maken het mogelijk om de traceerbaarheid en transparantie van de toeleveringsketens te verbeteren. Voor beleggers is dit cruciaal, om zo risico's van het verlies van biodiversiteit door ontbossing in hun portefeuilles te herkennen en te beperken.

Athora is de meest duurzame verzekeraar van Nederland

Athora Nederland is in de jaarlijkse benchmark 'Verantwoord Beleggen door Verzekeraars in Nederland' van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) als best scorende verzekeraar naar boven gekomen. Hiermee heeft Athora de koppositie heroverd nadat het in 2019 tweede was geëindigd achter ASR. ACTIAM ondersteunt Athora bij het opstellen, implementeren en rapporteren over het duurzaam beleggingsbeleid.

Het is voor de negende keer dat de VBDO het verantwoord beleggingsbeleid van de 30 grootste verzekeraars in Nederland onder de loep neemt. Jaarlijks worden de verzekeraars beoordeeld op het gebied van duurzaamheid aan de hand van vier thema's: bestuur, beleid, implementatie en transparantie. Uit het in september gepubliceerde onderzoek blijkt dat Athora Nederland de best presterende Nederlandse verzekeraar is met een score van 4,5 op een schaal van 5.

ACTIAM zet volgende stap op weg naar Real World Impact

ACTIAM en het Franse GreenTech bedrijf GreenPRAXIS gaan samenwerken op het vlak van biodiversiteit. Door gebruik te maken van bio-akoestiek, wordt in kaart gebracht welke diersoorten er in bepaalde gebieden aanwezig zijn. Hierdoor kan het effect van bedrijfsactiviteiten op biodiversiteit, in verloop van tijd, worden vastgesteld. Na de succesvolle engagement strategie waarbij illegale ontbossing in kaart werd gebracht door gebruik te maken van satellietbeelden, is dit de volgende stap op weg naar het meten van de impact die beleggingen hebben op de reële wereld.

De samenwerking met GreenPRAXIS werd in september bekendgemaakt tijdens een seminar over het toegankelijk maken van 'restoration finance'. Tijdens het seminar werd ingegaan op de economische en ecologische gevolgen van het overschrijden van de planetaire grenzen, waaronder biodiversiteitsverlies. Institutionele beleggers kunnen een belangrijke rol spelen in het ondersteunen en opschalen van initiatieven om biodiversiteit te beschermen en te vergroten. Bijvoorbeeld door verschillende initiatieven te bundelen of door minder eisen te stellen aan de omvang van projecten waar ze in investeren.

Bio-akoestiek is daarin een belangrijke stap om te kunnen meten waar biodiversiteit afneemt. Dit biedt ACTIAM niet alleen inzicht in welke mate een verlies aan biodiversiteit te koppelen is aan bedrijfsactiviteiten in de nabije omgeving, maar ook om te kunnen meten welke maatregelen het meest succesvol zijn om de natuur te beschermen en herstellen.

ACTIAM investeert in duurzame obligaties in lijn met klimaatstrategie

Duurzame obligaties passen bij de ambitie van ACTIAM om voor haar klanten zo breed mogelijk bij te dragen aan de financiering van duurzame activiteiten. Het afgelopen kwartaal investeerde ACTIAM daarom opnieuw in leningen van bedrijven in zowel de financiële als de niet-financiële sector. Zo heeft ACTIAM geïnvesteerd in groene obligaties van EDP, EnBW, KfW en het koninkrijk Spanje en van de financiële instellingen ABN Amro, Landesbank Baden-Wuerttemberg, LeasePlan en NIBC. Daarnaast werd er geïnvesteerd in sociale obligaties van Credit Agricole en Unedic Asseo. Ook zijn de sustainability obligaties van de Aedifica, IBRD en Chili aangekocht. Hiermee worden zowel groene als sociale projecten gesteund.

Tot slot is er geïnvesteerd in de Sustainability-Linked Bond van Woolworths Group Limited. De retailer heeft een obligatie uitgegeven om haar financieringen voor de lange termijn op een lijn te plaatsen met haar duurzaamheidsstrategie. Deze strategie is gericht op drie pijlers, te weten: People, Planet en Product, waarbij de obligatie een bijdrage beoogt te leveren aan de middelste pijler (Planet). De ambitie in deze pijler is om in 2050 meer uitstoot te verwijderen uit de atmosfeer dan waar het bedrijf verantwoordelijk is qua output. Er is daarbij gekozen om een Kritieke Prestatie Indicator (KPI) te ontwikkelen voor het absolute niveau van broeikasgasemissies (scope 1 en 2) in lijn met het Science Based Targets initiative (SBTi). SBTi heeft gevalideerd dat dit doel consistent is met de bijdrage die Woolworths Group behoort te leveren om te voldoen aan doelstellingen van Parijs om de klimaatverandering te beperken tot 1,5 graad Celsius. Deze ambities sluiten goed aan bij het reductiepad van ACTIAM en daarom is er verheugd gereageerd op deze obligatie.

ACTIAM draagt bij aan ontwikkeling van markt voor sociale obligaties

Sinds 2018 maakt ACTIAM deel uit van het Executive Committee achter de Green Bond Principles (GBP), de Social Bond Principles (SBP), de Sustainability Bond Guidelines (SBG) en de Sustainability-Linked Bond Principles (SLBP). Deze worden samen ook wel de “Principles” genoemd en zijn wereldwijd het leidende raamwerk geworden voor de uitgifte van duurzame obligaties. Na enkele jaren onderdeel uit te maken van diverse werkgroepen, zoals de Green Eligibility en Impact Reporting groepen, is ACTIAM sinds dit kwartaal co-coördinator van de Social Bond-werkgroep. Samen met BNP Asset Management en de Wereldbank gaat ACTIAM zich dit jaar inzetten om de ontwikkeling van de markt voor sociale obligaties te versnellen door de consolidatie en promotie van de SBP en de oprichting van een marktforum voor potentiële emittenten van sociale obligaties, investeerders en andere marktdeelnemers. Hierbij zal ACTIAM zich richten op het meten van de impact van sociale obligaties.

De werkgroep heeft eerder dit jaar input gegeven op de eerste consultatieronde van het Platform on Sustainable Finance (PSF) over het conceptrapport voor een ‘Social Taxonomy’ van de Europese Unie. In dit rapport wordt een structuur voor de taxonomie beschreven en wordt er feedback gevraagd vanuit de markt op de diverse criteria uit de taxonomie. De International Capital Market Association (ICMA) heeft hier, samen met de Social Bond-werkgroep en het Executive Committee, reactie op gegeven. Later dit jaar worden er aanvullende rapporten over de maatschappelijke doelstellingen en over de naleving van de ethische ondergrens (‘minimum safeguards’) verwacht van het PSF.

3. Thema onder de loep: Water

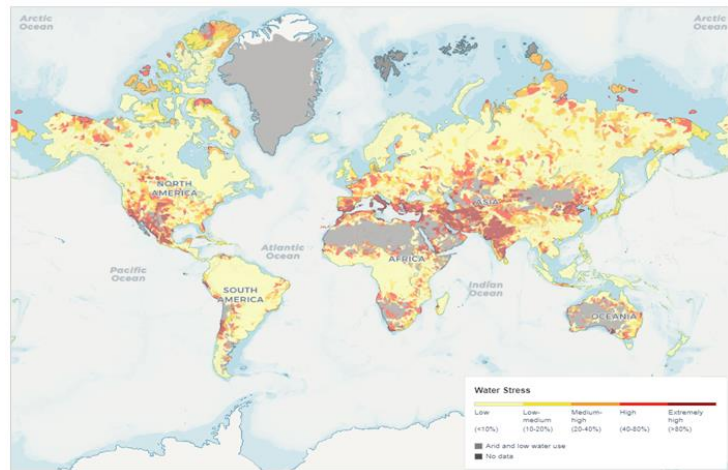
Elk kwartaal brengt ACTIAM een duurzaamheidsthema onder de aandacht. Dit kunnen zowel grote thema's als klimaatverandering en mensenrechten, maar ook meer "verborgen" duurzaamheidsonderwerpen zoals biodiversiteitsverlies. Dit kwartaal besteedt ACTIAM aandacht aan het thema water.

3.1 Water: een brandende kwestie voor beleggers

Voor de aandacht voor klimaat en recentelijk ook biodiversiteit krijgt het thema water zowel van bedrijven als van beleggers minder aandacht dan het verdient. Water vormt echter een beleggingsrisico dat urgent aandacht vereist van beleggers. Dit artikel bespreekt een aantal aanknopingspunten voor beleggers om het thema water beter te integreren in hun keuzes. De watercrisis gaat over waterschaarste, watervervuiling, overstromingen en het gebrek aan drinkwater en sanitatie. In dit artikel ligt de focus op de kwantiteitscrisis.

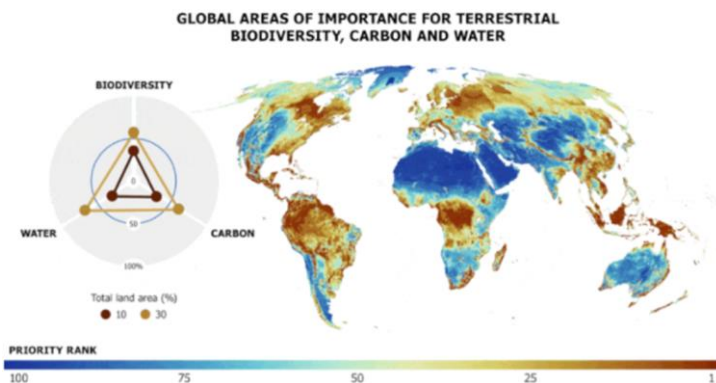
Op globaal niveau is de planetaire grens voor water nog niet overschreden. Desondanks heeft een kwart van alle bassins wereldwijd, die goed zijn voor de helft van alle wateronttrekkingen, te maken met schaarste² en leeft een kwart van de bevolking in gebieden met extreme waterschaarste³. Waarschijnlijk is in 2030 de wereldwijde vraag naar water 40% hoger dan het aanbod⁴. Door bevolkingsgroei en economische ontwikkeling stijgt de vraag naar water, terwijl er door klimaatverandering en ontbossing juist minder water beschikbaar is. In de afgelopen 50 jaar zijn 35% van alle moerasgebieden wereldwijd verloren gegaan, is het aantal zoetwaterdieren met 84% verminderd en stroomt slechts een derde van alle rivieren nog zonder onderbrekingen⁵. De effecten van waterschaarste zijn niet gelijkmatig verdeeld, waardoor het verschillende regio's in verschillende mate raakt (figuur 1).

Figuur 1: Waterschaarste per regio¹

Het thema water is nauw verbonden met de thema's klimaat en biodiversiteit. Waterproblemen worden vaak veroorzaakt door veranderingen in klimaat en biodiversiteit. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar in Brazilië waar ontbossing leidt tot veranderende regenvalpatronen. Door minder regenval en een korter regenseizoen dalen de oogsten, wat zorgt voor nog meer ontbossing om de inkomsten op niveau te houden.⁶

Figuur 2: Hotspots voor het behoud van biodiversiteit, klimaat en water⁷

Hiermee komt het land in een negatieve vicieuze cirkel terecht van toenemende ontbossing en droogte. Tegelijkertijd kan water positief bijdragen aan het tegengaan van veranderingen in het klimaat en in de biodiversiteit. Waterrijke ecosystemen zoals moerassen en mangroves hebben een grotere capaciteit om broeikasgassen vast te houden dan bossen en zijn hotspots voor biodiversiteit. Nature Map Consortium heeft kritieke gebieden in kaart gebracht die, indien in huidige staat behouden, de grootste positieve impact hebben op het beschermen van de biodiversiteit, het tegengaan van klimaatverandering en de bescherming van zoetwaterbronnen (figuur 2).

¹ WRI. Aqueduct water risk atlas.

² McKinsey (2020). Water: a human and business priority.

³ World Resources Institute (2020). It could only cost 1% of GDP to solve global water crises.

⁴ McKinsey (2009). Charting our water future. Economic frameworks to inform decision-making.

⁵ WWF & ZSL (2020). A deep dive into freshwater. Living planet report 2020.

⁶ Planet Tracker (2021). No rain on the plain. Deforestation threatens Brazil's agricultural exports.

⁷ Nature Map Consortium (2021). Areas of global importance for conserving terrestrial biodiversity, carbon and water. Nature Ecology & Evolution, 23 Augustus 2021, <https://www.nature.com/articles/s41559-021-01528-7>

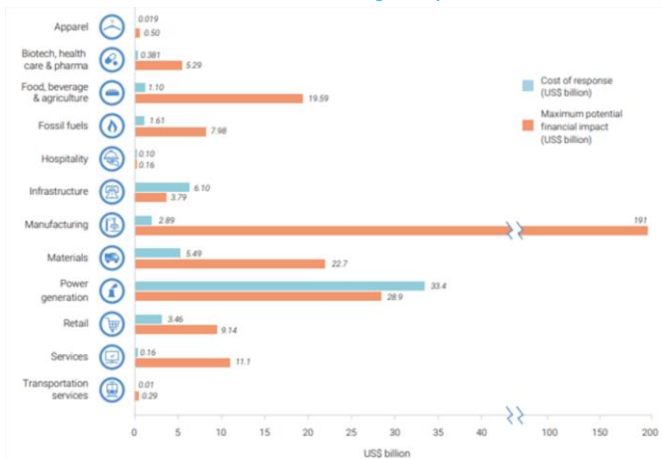
Waterrisico's voor bedrijven

De kloof tussen watervraag en -aanbod beïnvloedt de economie. De Wereldbank verwacht dat de impact op landbouw, gezondheid, inkomen en welvaart in bepaalde regio's - waaronder Azië, het Midden-Oosten en de Sahel - kan leiden tot een 6% lagere groei van het BBP⁹. Ook bedrijven voelen de effecten. Water is in meer of mindere mate nodig in alle productieprocessen. In 2020 rapporteerde CDP een totale potentiële financiële impact op bedrijven door watergerelateerde risico's van USD 301 miljard¹⁰. Het mitigeren van deze risico's werd geschat op USD 55 miljard. Dit betekent dat niets doen voor bedrijven tot wel vijf keer zo hoge kosten kan leiden, met alle gevolgen van dien voor beleggers (figuur 3).

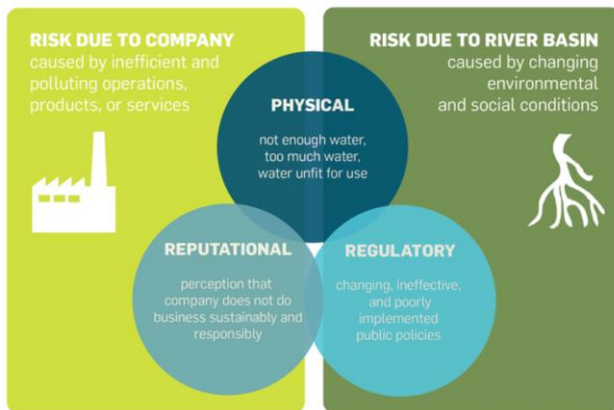
Eenzijds lopen bedrijven fysieke risico's wanneer er onvoldoende water van goede kwaliteit is voor gebruik in hun eigen operationele activiteiten en/of de toeleveringsketen. Droogte in Chili zorgde er in augustus voor dat mijnbouwgi-gigant Antafogasta Minerals zijn productievoorwaarden voor koper over het jaar naar beneden moest bijstellen met ten minste 20.000 ton, mogelijk oplopend met nog eens 50.000 ton indien een ontziltingsproject niet tijdig van de grond komt. Waterschaarste leidt ook tot een hogere kostprijs van water, bijvoorbeeld wanneer bedrijven moeten overstappen naar andere waterbronnen of wanneer water beter gezuiverd moet worden.

Ook striktere regelgeving leidt tot risico's. Veel landen hebben wet- en regelgeving op het gebied van wateronttrekking en afvalwaterlozing. Strengere standaarden vanwege toenemende schaarste en vervuiling kunnen extra kosten met zich meebrengen. Al in 2016 rapporteerde Suncor Energy hogere R&D kosten om te blijven voldoen aan striktere standaarden op gebied van waterkwaliteit¹². Daarnaast kunnen bedrijven boetes krijgen als ze niet voldoen.

Figuur 3: Potentiële impact van watergerelateerde risico's en kosten van risicomitigatie per sector⁸

Figuur 4: Waterrisico's voor bedrijven¹¹

Tot slot lopen bedrijven reputatierisico's als waterschaarste leidt tot concurrentie en mogelijk conflicten tussen bedrijven en de lokale bevolking. In 2020 leidde dit bij Constellation Brands tot een verlies van USD 900 miljoen toen de bouw van een brouwerij in Mexico moest worden stilgelegd na een publiek referendum dat werd geïnitieerd vanuit zorgen over watergebruik. Daarnaast kan een verslechterde reputatie leiden tot consumentenbans of een afname van de vraag naar de producten en diensten van een bedrijf.

Bovengenoemde risico's beïnvloeden de beurskoersen nog maar in beperkte mate. Het ligt echter in de lijn der verwachting dat toenemende schaarste vaker leidt tot productieonderbrekingen en daardoor tot dalende beurskoersen voor de bedrijven die geen stappen zetten om hun waterrisico's beter te beheersen.

De weg naar waterneutraliteit

Een manier waarop bedrijven en beleggers waterrisico's kunnen mitigeren is door waterneutraliteit na te streven. In tegenstelling tot klimaat is er echter nog geen specifiek pad geformuleerd hoe waterneutraliteit bereikt kan worden. Wel is het duidelijk welke stappen onontbeerlijk zijn in de weg hier naartoe. Deze stappen bieden aanknopingspunten om beleggingskansen te identificeren.

- **Reductie van waterconsumptie:** Een van de belangrijkste stappen naar waterneutraliteit is door waterconsumptie in waterschaarse gebieden te vermijden. Bedrijven kunnen productie verplaatsen naar gebieden met voldoende water, of minder water gebruiken tijdens het productieproces. Dit vraagt om efficiëntere productieprocessen en innovatieve technologieën. Welke technologieën dit zijn, verschilt per sector. Mars kijkt bijvoorbeeld naar alternatieve manieren van irrigatie in zijn toeleveringsketen - druppelirrigatie of Alternate Wetting and Drying (AWD). Anglo American experimenteert met dry tailing disposal. Unilever kijkt naast de eigen productieprocessen ook naar watergebruik in de consumptiefase, bijvoorbeeld via

⁸ CDP Global Water Report 2020; Cijfers gebaseerd op rapportage van ondernemingen. De hoge maximale potentiële impact voor de manufacturing sector wordt deels veroorzaakt door een hoge responsrate vergeleken met andere sectoren en twee schattingen met significante impact (>USD 50mld).

⁹ The World Bank (2016). High and dry: climate change, water, and the economy.

¹⁰ CDP (2020). A wave of change. The role of companies in building a water-secure world.

¹¹ <https://ceowatermandate.org/>

¹² CDP (2016). Thirsty business: why water is vital to climate action.

zijn assortiment “droge” verzorgingsproducten zoals droogshampoo. En Novozymes ontwikkelt chemicaliën voor wasmiddelen die wassen op lagere temperaturen en met minder water mogelijk maakt. Bredere trends zoals meer circulaire productie en verschuivingen in consumptiepatronen (bijvoorbeeld van dierlijke naar plantaardige voedingsbronnen) leveren een belangrijke bijdrage aan het verminderen van watergebruik.

- **Alternatieve waterbronnen:** Ook kan waterbeschikbaarheid worden vergroot door alternatieve waterbronnen te ontwikkelen, zoals door ontzilting en het opvangen van regenwater. Oceana Group, een Zuid-Afrikaans bedrijf actief in de visserij, bezit twee ontziltingsinstallaties die zowel in een groot gedeelte van hun eigen watergebruik voorzien, maar ook water leveren aan nabijgelegen gemeenschappen¹³. Siemens vangt bij zijn productielocatie in India regenwater op om te voorkomen dat regenval tijdens het moessonseizoen verloren gaat. Deels wordt dit water gebruikt voor sanitaire doeleinden in de eigen voorzieningen, maar met het overige deel wordt tijdens het droge seizoen het grondwater aangevuld¹⁴.
- **Waterhergebruik:** Waterrecycling kan nog verbeteren. Momenteel komt 80% van het wereldwijde afvalwater zonder voldoende zuivering terecht in de natuur. Hergebruik kan plaatsvinden tussen productieprocessen, maar ook tussen (clusters) industrieën. Nucor, een Amerikaans staalbedrijf, hergebruikt 100% van het afvalwater uit zijn productieproces meerdere keren. In Italië werkt nutsbedrijf Edison samen met Eurosa, een eigenaar van kassen¹⁵. Het hete water dat vrijkomt bij de opwekking van elektriciteit verwarmt de kassen van Eurosa. Het afgekoelde water wordt vervolgens weer door Edison gebruikt in hun stoomstelsel. Per uur wordt zo 20.000m³ water uitgewisseld. Tot slot bevat afvalwater dikwijls waardevolle grondstoffen die onttrokken kunnen worden voor hergebruik. Organische stoffen in het afvalwater van de Syktyvkar fabriek van Mondi, een Britse multinational in de verpakking- en papiersector, worden bijvoorbeeld gebruikt om bio-energie te produceren¹⁶. Daarnaast bevat afvalwater wereldwijd naar schatting voldoende nitraat, fosfor en kalium om te voldoen aan 13% van de wereldwijde vraag naar deze meststoffen¹⁷. Op verschillende locaties zijn onderzoeken gestart naar de mogelijkheden tot hergebruik van deze stoffen¹⁸.
- **Herstel van ecosystemen:** Het ecosysteem rondom een waterbassin zorgt voor een natuurlijk evenwicht in de waterhuishouding en verzorgt een natuurlijke vorm van waterzuivering. Een verstoring in dit systeem kan de beschikbare hoeveelheid water negatief beïnvloeden. Herstel kan de watervoorziening terug in evenwicht brengen. Landschapsbehoud en -herstel vormt daardoor een belangrijke methode om de waterbeschikbaarheid en -kwaliteit rondom productielocaties te verbeteren. Verschillende bedrijven, waaronder AB Inbev en Kimberly-Clark, werken samen met partijen gespecialiseerd in water- en natuurbehoud, als ook met de lokale bevolking en andere belanghebbenden, om tot een duurzaam waterbeheer te komen rondom hun productielocaties¹⁹.

Integratie van water als beleggingsthema

Net als vele andere beleggers heeft ACTIAM op verschillende duurzaamheidsthema's doelstellingen geformuleerd waaraan de beleggingsportefeuille moet voldoen. Een van deze doelstellingen is een waterneutrale beleggingsportefeuille in 2030. Dit doel is reeds in 2017 geformuleerd, maar het meten en monitoren van de voortgang is nog altijd uitdagend. De voornaamste reden hiervoor is dat bedrijven in de portefeuille nog te weinig transparant zijn over hun watermanagement. Er zijn geen verplichte standaarden voor bedrijven om te rapporteren over hun watergebruik. Hierdoor rapporteren niet alle bedrijven en wat wel wordt gerapporteerd is niet goed vergelijkbaar. Dit gebrek aan data weerhoudt veel beleggers ervan proactief met het waterthema aan de slag te gaan. Daarbij speelt ook het lokale karakter van het probleem een rol. Nog te vaak pakken bedrijven en beleggers problemen met waterschaarste op een vergelijkbare manier aan als klimaatverandering. Echter, de watercrisis vraagt om lokale en contextgerichte oplossingen. Toch kan het gebrek aan data geen reden zijn om niets te doen. Beleggers kunnen vier stappen zetten die zowel de watergerelateerde risico's voor hun beleggingsportefeuille, als ook de negatieve impact op de maatschappij, helpen verminderen.

1. Risico-inventarisatie

Watergerelateerde risico's kunnen zich zowel op de korte als de lange termijn manifesteren. CDP rapporteerde in 2019 dat 40% van de verwachte risico's al binnen een tijdsbestek van één tot drie jaar kan toeslaan en slechts 30% na zes jaar. Droogte, overstromingen en watervervuiling beïnvloeden de economische groei in een volledige regio of land en in veel sectoren. Beleggers kunnen de waterrisico's in hun portefeuille in kaart brengen door zich de volgende vragen te stellen:

- Welke sectoren in de portefeuille hebben de grootste impact op en afhankelijkheid van zoetwatervoorraden? Figuur 5 laat zien dat veel gangbare aandelenindices voor meer dan de helft bestaan uit sectoren met een gemiddeld of hoog water gerelateerd risico²⁰. Dit geeft aan hoe belangrijk het thema is voor de gemiddelde beleggingsportefeuille. Hoog-risicosectoren met een groot gewicht in de reguliere indices zijn olie & gasbedrijven, chipproducenten en chemiebedrijven.
- Hoe groot is de exposure naar waterschaarse regio's, zowel nu als in de toekomst? Een handige tool hiervoor is de Aqueduct Risk Atlas van het World Resources Institute.

¹³ Oceana.com

¹⁴ Siemens

¹⁵ Floral Daily

¹⁶ Mondi Group

¹⁷ Qadir, M., Drechsel, P., Cisneros, B. J., Kim, Y., Pramanik, A., Mehta, P., & Olaniyan, O. (2020). Global and regional potential of wastewater as a water, nutrient and energy source. *Natural Resources Forum*, Volume 44 - Issue 1.

¹⁸ <https://www.bv.com/>

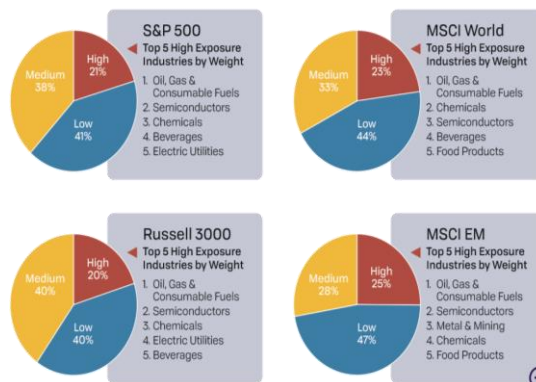
¹⁹ Zie bijvoorbeeld <https://www.wwf.org.uk/>

²⁰ Ceres (n.d.). *Investor water toolkit: portfolio & asset class analysis*.

- Hoe managen bedrijven die actief zijn in deze hoog-risicosectoren en regio's hun waterrisico's? Brengen ze deze risico's in kaart en stellen ze doelen om risico's te verminderen?

Een dergelijke risico-inventarisatie biedt beleggers waardevolle inzichten, zowel op portefeuille- als assetniveau. De opgedane inzichten helpen de weging van sectoren in de portefeuille aan te passen, bepaalde (sub)sectoren uit te sluiten, of de exposure naar een bepaald geografisch gebied te verminderen. Op assetniveau helpt de risico-inventarisatie de juiste keuzes te maken bij screening- en engagementactiviteiten om daarmee het watergerelateerde risico van individuele assets te verlagen.

Figuur 5: Waterrisico's in de verschillende indices²¹

2. Engagement

Beleggers kunnen met engagement bedrijven stimuleren hun watermanagement te verbeteren. In eerste instantie zal de focus vooral liggen op het aandringen op transparantie en het stellen van doelen. Veel bedrijven zijn zich nog onvoldoende bewust van de watergerelateerde risico's die zij lopen. Van de ondernemingen uit ACTIAM's aandelenportefeuille die actief zijn in een hoog-risicosector publiceert slechts 24% hun waterconsumptie²². ENGIE Impact toont aan dat de bedrijven met de meest succesvolle duurzaamheidsstrategieën allemaal in eerste instantie hebben geïnvesteerd in een diepgaand begrip over risico's en kansen op dit gebied²³. Zodra bedrijven de risico's in kaart hebben, kunnen zij doelstellingen formuleren om hun watermanagement te verbeteren.

In tweede instantie, als bedrijven de risico's in kaart hebben, kunnen beleggers met engagement inzicht krijgen in de gehanteerde managementmethoden, implementatie van het beleid en de mate waarin bedrijven rekening houden met de lokale omstandigheden van een bassin. Betrokkenheid bij controverses, zoals conflicten met de lokale bevolking omtrent watergebruik of het (illegaal) lozen van schadelijk afvalwater, geven inzicht in de vertaling van het waterbeleid naar de praktijk.

Daarnaast kunnen beleggers nog een stap verder gaan door collectief te zoeken naar oplossingen voor waterproblemen in een bepaald bassin. Het Sustainalytics Localized Water Engagement is hier een voorbeeld van, waarbij beleggers het gesprek aangaan met verschillende bedrijven in een bassin, eventueel aangevuld met NGO's en lokale autoriteiten, om gezamenlijk te komen tot een duurzaam watermanagementplan. De aandacht voor een dergelijke contextgerichte aanpak neemt toe, waardoor het voor beleggers steeds makkelijker wordt om zich aan te sluiten bij een collectief verband.

3. Aansluiten bij bestaande initiatieven

Versillende initiatieven hebben als doel de kennis bij bedrijven en beleggers op gebied van waterrisico's te vergroten, transparantie te verbeteren en het ambitieniveau te verhogen. Enkele voorbeelden zijn de Valuing Water Investor Working Group van Ceres en het Wastewater Zero Initiative van WBCSD. De betrokkenheid van beleggers bij dit soort initiatieven helpt de druk op bedrijven te vergroten en hen bewust te maken van de urgentie van het probleem.

4. Beleggen in impact

De watercrisis biedt kansen aan bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling van oplossingen voor de crisis. De additionele investering die nodig is om SDG6 te behalen wordt geschat op USD 1,7 biljoen²⁴. Dit is driemaal het huidige investeringsniveau en biedt interessante beleggingskansen. Oplossingen zijn er in verschillende vormen: waterzuivering, ontziltling, opvang van regenwater, waterbesparende technologieën, recyclingtechnologieën, slimme meters, et cetera. Xylem is een voorbeeld van een bedrijf dat zich specialiseert in oplossingen voor het verzamelen, transporteren, behandelen en hergebruiken van water. Ball is een ander voorbeeld, dat naast waterbesparende verpakkingsmaterialen 'remote sensing' data verzamelt die helpt om waterbronnen beter te monitoren, overmatige irrigatie tegen te gaan en watervervuiling beter in kaart te brengen.

²¹ Interpretatie van Ceres en KKS Advisors van SASB materialiteitsindicatoren

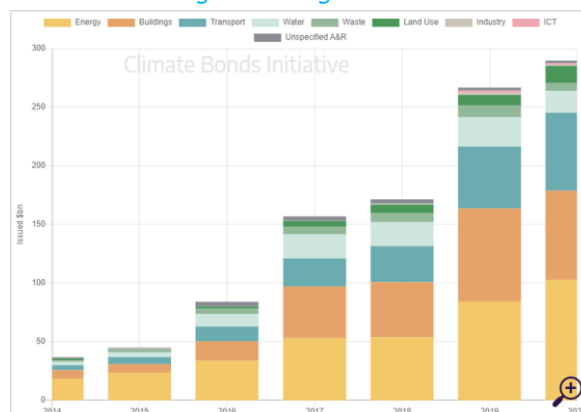
²² Analyse op basis van MSCI data

²³ ENGIE Impact (2020). Global Executive Survey. Known Gaps and Blind Spots in Corporate Sustainability.

²⁴ OECD (2018). Financing water. Investing in sustainable growth.

Ook in de green bond markt krijgt water steeds meer aandacht. De 'use of proceeds' voor duurzaam water- en afvalwaterbeheer is gestegen van USD 2,9 miljard (7,9% van het totaal) in 2014 naar USD 19,0 miljard (6,5% van het totaal) in 2020 - figuur 6. Daarnaast is de blue bond een relatief nieuw type obligatie dat zich voornamelijk richt op het behoud en herstel van oceanen of op watergerelateerde infrastructuur. Blue bonds staan nu op het punt waar green bonds tien jaar geleden stonden. Door de criteria uit te breiden naar andersoortige wateroplossingen - gericht op waterverontreiniging of watergerelateerde klimaatadaptatie - en door standaarden te formuleren waaraan blue bonds moeten voldoen, kunnen kansen beter worden benut en kan de blue bond markt een vergelijkbare groei doormaken als de green bond markt.

Figuur 6: Besteding van de opbrengst van groene obligaties ²⁵

Voor oplossingen voor de watercrisis is nog minder aandacht dan voor klimaatoplossingen, waardoor de aandelenprijzen van betrokken bedrijven nog niet tot astronomische hoogte zijn gestegen. De verwachting is echter dat het thema snel meer aandacht zal krijgen bij bedrijven en beleggers.

Conclusie

Beleggers hebben nog onvoldoende aandacht voor het thema water. Dit vergroot de kans dat zij belangrijke risico's over het hoofd zien. De beschikbaarheid van data speelt hierin een belangrijke rol. Toch zijn er mogelijkheden voor beleggers om met het thema aan de slag te gaan. De aanbeveling is allereerst de portefeuillerisico's op gebied van water in kaart te brengen. Op basis van de opgedane kennis kunnen beslissingen worden genomen op gebied van assetallocatie en kunnen gesprekken worden gestart met de meest risicovolle bedrijven. Met engagement - individueel of via bestaande initiatieven - kan niet alleen de beschikbaarheid van data worden verbeterd, maar ook het risicomanagement van individuele bedrijven. Maar los van de risico's, zijn er talloze beleggingsmogelijkheden om positieve impact te creëren, die niet alleen bijdragen aan een waterneutrale wereld, maar vooral ook interessant zijn vanuit financieel perspectief.

3.2 Watermanagement in de beleggingsportefeuille van ACTIAM

ACTIAM heeft zich tot doel gesteld om toe te werken naar een waterneutrale beleggingsportefeuille in 2030. Dit is een situatie waarin portefeuillebedrijven niet meer water onttrekken dan dat de natuur aan kan vullen. Van bedrijven wordt verwacht dat ze hun watergebruik zo ver als mogelijk reduceren en eventuele negatieve impact compenseren. De focus ligt op bedrijven uit hoog-risicosectoren die actief zijn in hoog-risicogebieden. De gezamenlijke voetafdruk van deze bedrijven, gewogen naar het belang van deze ondernemingen in de portefeuille, is het belangrijkste middel om voortgang op de waterneutraliteitsdoelstelling te monitoren.

Een waterrisico-assessment op de aandelenportefeuille liet zien dat 303 ondernemingen, goed voor bijna 20% van het belegd vermogen, actief zijn in een hoog-risicosector. Gemiddeld over de portefeuilles is deze exposure ruim 3% lager dan de benchmark. Slechts 10% van de bedrijven uit een hoog-risicosector, 2% van het belegd vermogen, haalt meer dan 50% van de omzet uit gebieden met hoog risico op waterschaarste. De watervoetafdruk van zowel ACTIAM's totale aandelenportefeuille, als ook de individuele portefeuilles, ligt lager dan die van de benchmark (59.114 liter per € miljoen geïnvesteerd vermogen versus 88.904 liter). Op basis van deze assessment heeft ACTIAM tijdsgebonden verwachtingen opgesteld waaraan ondernemingen in de portefeuille moeten voldoen. ACTIAM's hernieuwde waterstrategie legt de focus in eerste instantie voornamelijk op engagement om het watermanagement van bedrijven te verbeteren. Prioriteit ligt bij de meest risicovolle bedrijven. Bedrijven die betrokken zijn bij ernstige en herhaaldelijke controverses, als ook bedrijven die onvoldoende vooruitgang laten zien in hun watermanagement worden uiteindelijk uitgesloten. Naarmate de tijd vordert moeten de ondernemingen aan strengere eisen voldoen. Daarnaast verschuift op termijn de aandacht ook meer en meer naar sectoren en gebieden met een gemiddeld risiconiveau. Tot slot streeft ACTIAM ernaar meer te beleggen in zowel oplossingen als compenserende maatregelen, zoals landherstel en nature-based solutions. Daarom wordt ook engagement gevoerd bij bedrijven die oplossingen bieden voor de watercrisis.

²⁵ www.climatebonds.net/market/data/#use-of-proceeds-charts

4. Actief aandeelhouderschap

ACTIAM gaat de dialoog aan met bedrijven om hun gedrag te beïnvloeden. De dialoog kan worden gevoerd in antwoord op specifieke incidenten of proactief om oplossingen aan te dragen waarmee de bedrijven dichterbij het aanvaardbare beleggingsuniversum van ACTIAM komen. Tijdens een engagementproces worden duidelijke doelen vastgesteld en mijlpalen geformuleerd, zodat de voortgang kan worden gevolgd.

4.1. Engagement over goed waterbeheer

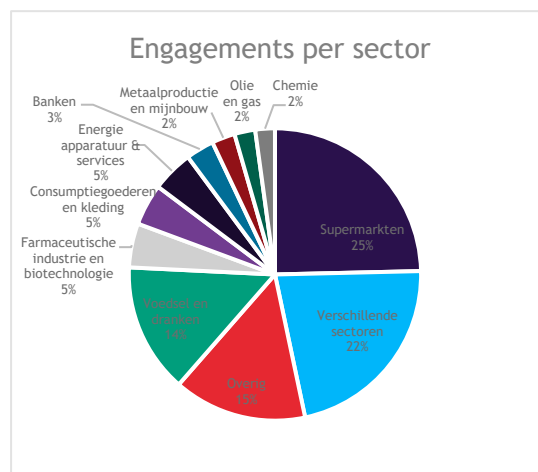
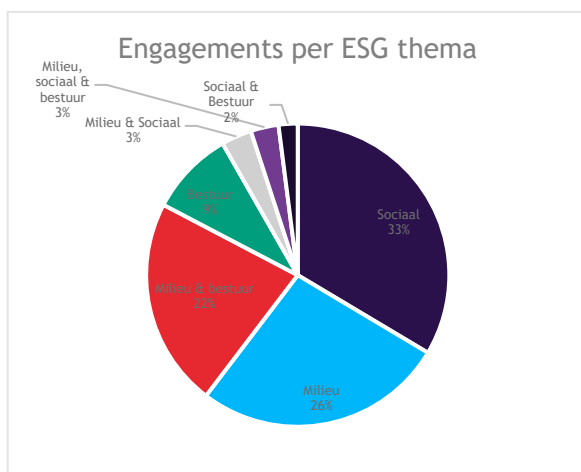
Een voorbeeld van een sector dat voor verschillende uitdagingen als het gaat om waterbeheer is de mijnbouwsector. Mijnen zijn vaak grote, lokale watergebruikers, wat de behoefte aan efficiënt watermanagement benadrukt. Hun gebruik van water en beschikbare bronnen kan mogelijk escaleren tot conflicten met de concurrentie en andere belanghebbenden over het beheer hiervan. De gevolgen van watermanagement zijn enorm locatie specifiek, aangezien ze worden beïnvloed door het lokale of regionale klimaat en lokale afhankelijkheden en gebruiken, wat de behoefte aan een op maat gemaakte aanpak onderstreept.

Waterschaarste is beoordeeld tot een van de meest urgente uitdagingen voor de toekomst. Het is dan ook een cruciale zorg voor veel belanghebbenden. Bovendien kunnen oppervlaktewater- en grondwaterverontreiniging eveneens leiden tot conflicten tussen belanghebbenden en lokaal verzet tegen mijnbouwactiviteiten. Het voorkomen van besmetting en transparantie over dit proces is in het beste belang van het bedrijf dat de mijnsite (mijnbouwterrein) exploiteert.

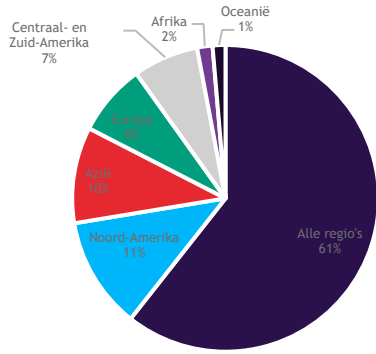
ACTIAM voert daarom engagement met bedrijven in de sector om risico's in waterbeheer te identificeren en te mitigeren. Hiervoor focust ACTIAM zich op de ontwikkeling van duurzame praktijken en beleidslijnen die voldoen aan SMART-principes (specifiek, meetbaar, haalbaar, realistisch, tijdgebonden), wat leidt tot een ecologisch en sociaal verantwoordelijke strategie voor watermanagement. Samen met Aegon Asset Management, NN Investment Management, Robeco, IUCN NL en de VBDO heeft ACTIAM daarom gewerkt aan een [engagementgids](#) waarin de belangrijkste risicofactoren worden geadresseerd. Het engagementproces moet daarbij duidelijk maken of en hoe watergerelateerde risico's op de radar van het bedrijf staan, en hoe het naar water en waterbeheer in het algemeen kijkt, zowel op het niveau van het bedrijf als op mijnsite. Idealiter zal het engagementproces de kennis van het bedrijf over watergerelateerde risico's verbeteren en leiden tot verbeteringen in hun waterbeheer.

Een voorbeeld van een bedrijf waar ACTIAM engagement mee heeft gevoerd is het Australische mijnbouwbedrijf Fortescue Metals Group. Het bedrijf onttrekt grondwater om de winning van erts onder de grondwaterspiegel mogelijk te maken. Dit grondwater wordt vervolgens gebruikt voor de verwerking van erts en stofbeheersing. Het onttrekken van grondwater kan gevolgen hebben voor de dragende functie van grondwater waardoor aardverschuivingen en bodemdalingen kunnen ontstaan. Bovendien kunnen mijnbouwbedrijven door wateronttrekking een risico vormen voor de drinkwatervoorziening. Om de impact op het milieu te minimaliseren en de waterbalans in stand te houden, heeft Fortescue maatregelen genomen voor het aanvullen van beheerde watervoerende aardlagen door het water te zuiveren en te herinjecteren in het lokale grondwatersysteem.

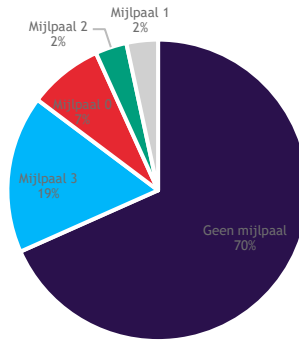
4.2. Engagementcijfers in het derde kwartaal van 2021

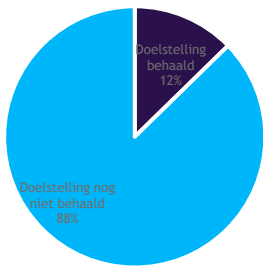
Engagements per regio

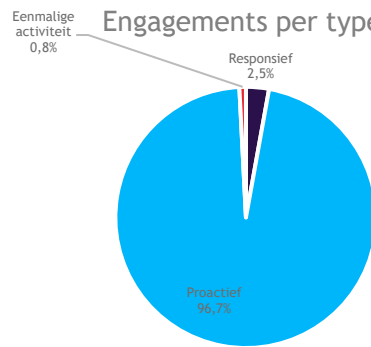
Engagements per mijlpaal

Voortgang doelstellingen

Engagements per type

5. Het belegbaar universum

5.1. Bedrijven

Alle organisaties waarin ACTIAM belegt worden onderzocht op milieu-, sociaal en governance (ESG) onderwerpen. De beoordelingscriteria voor deze onderwerpen staan in de Fundamentele Beleggingsbeginselen. Deze hebben betrekking op mensenrechten, fundamentele arbeidsrechten, corruptie, milieuvervuiling, wapens, dierenwelzijn en klant- en productintegriteit. De Fundamentele Beleggingsbeginselen komen voort uit internationale verdragen, overeenkomsten en 'best practices' en zijn te vinden op de website van ACTIAM. Daarnaast beoordeelt ACTIAM of bedrijven de capaciteit hebben om zich aan te passen aan de lopende transities richting een duurzamere samenleving. Bedrijven die deze capaciteit ontberen, creëren financiële risico's voor onze beleggingsportefeuille.

In het afgelopen kwartaal zijn de volgende bedrijven uitgesloten door het Comité op basis van reguliere screening:

- Mixi Inc. is een Japans bedrijf en houdt zich voornamelijk bezig met het beheer van websites en het aanbieden van native games voor smartphones op internet. De inkomsten van het bedrijf zijn voor 10% afkomstig van gokken en hiermee schendt het bedrijf het duurzaamheidsbeleid van ACTIAM.
- Hanjin Transportation Co. LTD is een Koreaanse bedrijf dat transportservices aanbiedt. Hanjin faalt in het correct beheren van veiligheids- en personeelgerelateerde risico's en wat heeft geleid tot het overlijden van meerdere werknemers. Hiermee acteert het bedrijf niet in lijn met het beleid dat ACTIAM heeft voor arbeidsrechten en menselijk kapitaal.
- Nyrstar is een in België gevestigd multimetalaalbedrijf en bezit mijnen wereldwijd. Nyrstar wordt onder de loep genomen vanwege meerdere controverses, voornamelijk resulterend uit gebrekkig gezondheids- en veiligheidsbeleid. Dit heeft, onder andere, geleid dat er verhoogde loodgehalten in het bloed is gevonden bij werknemers en kinderen uit nabijgelegen gemeenschappen in Australië. Omdat het beleid van de onderneming niet voldoende op orde is, heeft ACTIAM besloten het bedrijf uit te sluiten van investeringen.
- Malakoff Corporation Berhad, Malakoff Power Behad, Tanjung Bin Power SDN. BHD, Tanjung Bin Energy SDN. BHD, Tanjung Bin Energy Issuer Berhad, Tanjung Bin O&M SDN. BHD en Segari energy ventures sdn bhd. Malakoff en zijn onderdelen zijn water- en energieproducenten met de kernfocus op energieopwekking uit Maleisië. 75% van deze energieopwekking komt uit thermische steenkool en omdat er geen aankondigingen zijn gevonden dat het bedrijf van plan is deze kolengestookte capaciteit uit te faseren, voldoet het hiermee niet aan het klimaatbeleid van ACTIAM.
- Saudi National Petrochem is actief in de petrochemische sector. De milieu- en chemische veiligheidsbeheerpraktijken van het bedrijf zijn zeer beperkt gezien de blootstelling aan risicogerelateerde giftige emissies. Er zijn bijvoorbeeld geen prestatiegegevens van Petrochem beschikbaar over belangrijke luchtverontreinigende stoffen zoals NOx/SOx, noch zijn er doelen om deze te verminderen. Vanwege het gebrek aan transparantie, is besloten het bedrijf uit te sluiten van investeringen.
- Tellurian Inc. is een olie- en gasexploratie- en productiebedrijf dat zich richt op de ontwikkeling van LNG-projecten langs de Golfkust van de Verenigde Staten. Door de fracking-activiteiten is Tellurian's blootstelling aan milieu- en sociale risico's hoog, zonder dat het bedrijf sterke beleidslijnen en programma's heeft om de risico's te beperken. Tellurian heeft bijvoorbeeld geen programma's natuurlijke ecosystemen te beschermen of te herstellen. Dit is niet wenselijk vanuit het oogpunt van ACTIAM.
- Northern Oil And Gas Inc. is een energiebedrijf dat zich bezighoudt met de verwerving, exploratie, ontwikkeling en productie van olie- en aardgaseigendommen. Gezien de gevoeligheden in deze sector en het ontbreken van een sterke managementstrategie, zoals herstel- of rehabilitatieprogramma's bij het bedrijf, gelooft ACTIAM niet in het adaptieve vermogen en heeft het uitgesloten van investeringen.
- Petronas Energy Canada Ltd is een onderdeel van het bedrijf Petroliaam Nasional Berhad (Petronas). Dit bedrijf is uitgesloten van het universum omdat het niet adaptief is in het gebruik van fossiele brandstoffen. Aangezien Petronas Energy Canada hetzelfde operationele profiel heeft en hetzelfde bestuur, is dezelfde status gegeven als voor Petronas.
- Huabao International Holdings Limited is een in Hongkong gevestigde investeringsholding voornamelijk in smaak- en tabak-gerelateerde bedrijven. Ongeveer 70% van de inkomsten van Huabao is gerelateerd aan tabak en dit is overtreding van het ACTIAM beleid.
- Oceaneering International is een olieveldleverancier van technische diensten en producten, voornamelijk voor de offshore olie- en gasindustrie, met een focus op diepwatertoepassingen. Er is betrokkenheid geconstateerd bij activiteiten die verband houden met nucleaire wapens en essentiële onderdelen voor onderzeeërs die hiervan gebruik maken. Dit is een schending van het ACTIAM duurzaamheidsbeleid.
- CCTI 2017 Ltd en Rongshi International Finance Limited zijn entiteiten voor speciale doeleinden (SPV) die nauw verbonden zijn met de Chinese overheid. Daarom is ACTIAM van mening dat deze bedrijven dezelfde status dienen te krijgen als het land China en worden dus uitgesloten van investeringen.

- Alliance Global Group, Inc. is een holding bedrijf uit de Filipijnen met ongeveer 12% van haar inkomsten uit gokactiviteiten. Dit is in strijd met het Fundamentele Beleggingsbeleid van ACTIAM.
- Rlx Technology Inc actief in de e-vapor sector. Het beleid hiervoor is gelijk aan dat voor “normale” tabak en daarom is RLX uitgesloten van investeringen.
- Asia Cement (China) Holdings Corporation is een in Hongkong gevestigde investeringsholding die zich voornamelijk bezighoudt met de productie en verkoop van cement en beton. Het bedrijf heeft geen kwantitatieve doelstellingen voor emissiereductie noch is er beleid of zijn er verklaringen waarin wordt vermeld de ecologische voetafdruk te verkleinen. Hiermee is het bedrijf als niet-adaptief gekwalificeerd.
- Advantage Oil & Gas Ltd. is een Canadees bedrijf actief in de ontwikkeling en productie van aardgas en vloeistoffen. Echter, het heeft geen stappen aangekondigd of gezet in de richting van schonere energiebronnen en met momenteel 100% van de inkomsten uit onshore aardgaswinning, is het niet adaptief volgens het ACTIAM beleid.
- Ongc Videsh Vankorneft Pte opereert als exploratie- en productiebedrijf voor ruwe olie uit India. Het bedrijf is een volle dochter van ONGC Videsh; dit bedrijf staat op de uitsluitingslijst vanwege mensenrechtenschendingen. ONGC Videsh Vankorneft Pte blijft achter op zijn concurrenten bij het bepalen van doelstellingen voor de reductie van broeikasgasemissies, aangezien het alleen kijkt naar de emissies van zijn eigen activiteiten (scope 1 en 2) en niet zijn producten (scope 3). Hiermee kwalificeert het zich te worden gecategoriseerd als niet-adaptief en is daarom uitgesloten van investeringen.
- Saudi Electricity Company SJS, Saudi Electricity Global Sukuk Company 2 en Saudi Electricity Global Sukuk Company 3 zijn in Saoedi-Arabië gevestigde bedrijven die zich voornamelijk bezighouden met de opwekking, transmissie en distributie van elektrische energie. Hiermee worden deze geconfronteerd met risico's van koolstoftransitie, maar lijken zij hierop niet voorbereid noch is er een strategie aanwezig over te schakelen naar meer hernieuwbare bronnen. Daarom zijn deze entiteiten bestempeld als niet-adaptief.
- Cvr Energy, Inc. en Cvr Refining, Llc nc zijn holdingmaatschappijen die opereren in de segmenten aardolie en stikstofmeststoffen. De raffinageactiviteiten van CVR Energy geven een hoge blootstelling aan koolstofrisico's en toch blijft het bedrijf achter bij zijn concurrenten op het gebied van koolstofreductie. Er zijn geen aanwijzingen gevonden van reductiedoelstellingen voor koolstofemissies en is er beperkte informatie gevonden voor inspanningen de portfolio van hernieuwbare energie te diversifiëren. Dit is wel het gedrag dat ACTIAM graag terug ziet in bedrijven en deze sector.
- Trafigura is een Singaporese multinationale handelsonderneming in grondstoffen. De lijst met controverses met betrekking tot Trafigura is uitgebreid en botst met de overtuigingen die ACTIAM heeft op het gebied van corporate governance, mens & de mensheid en het milieu. Daarom is besloten Trafigura uit te sluiten van investeringen.
- Kazmunaygas National Co en Joint Stock Company National Company hebben KazMunayGas als moederbedrijf, een reeds uitgesloten olie- en gasbedrijf uit Kazachstan. Aangezien deze twee bedrijven ook (gelieerde) staatsolie- en gasbedrijven van Kazachstan zijn, is besloten dezelfde status toe te wijzen.
- China State Shipbuilding Corporation Limited (CSSC) is een Chinees scheepsbouwconglomeraat. CSSC behoort tot de top 10 van defensiegroepen in China, waarvan het onduidelijk is of de betrokkenheid bij kernwapens is gestopt. Het bedrijf wil hier niet over in gesprek met ACTIAM en is daarom uitgesloten.
- China Railway Construction Corporation Limited (CRCC) is een in China gevestigd bedrijf dat zich voornamelijk bezighoudt met engineeringcontracten. De Chinese overheid controleert een belang van 51,1% en regeringsvertegenwoordigers vormen 50% van de raad van bestuur, inclusief de CEO en voorzitter. Er zijn meerdere controverses gerelateerd aan het bedrijf en ACTIAM is van mening dat er sprake is van onaanvaardbaar gedrag.
- China National Petroleum en CNPC Global Capital Limited hebben Corporation China National Petroleum Corporation (CNPC) als moederbedrijf en deze is uitgesloten vanwege mensenrechtenschendingen (betrokkenheid bij Soedan), fraude en corruptie en praktijken met betrekking tot het milieu. Deze twee entiteiten worden daarom ook toegevoegd aan de uitsluitingslijst
- The Export-Import Bank of China is een institutionele bank in China die nauw verbonden is met de Chinese overheid. Daarom dient dit bankbedrijf dezelfde beoordeling te worden gegeven als China en is het uitgesloten.
- Beach Energy Limited een Australisch olie- en aardgas-, exploratie- en productiebedrijf. Beach communiceert en committeert geen emissiereductiedoelstelling voor zijn producten (scope 3), in tegenstelling tot toonaangevende branchegenoten. Daarnaast toont het geen initiatieven gebruik te maken van schonere energiebronnen. Deze passieve houding rechtvaardigt de verandering naar niet-adaptief.
- China Hongqiao Group Ltd is een in China gevestigde investeringsholding die zich voornamelijk bezighoudt met de productie en verkoop van aluminiumproducten die als niet-adaptief wordt aangemerkt door het gebruik van fossiele brandstoffen.
- Dongfang Electric Dongfang Electric is een Chinees bedrijf dat apparatuur voor energieopwekking produceert en distribueert. Het bedrijf heeft kolenuitbreidingsplannen, waardoor het bedrijf niet-adaptief is volgens het ACTIAM duurzaamheidsbeleid.
- Electricity Generating Plc genereert en verkoopt elektriciteit aan de overheid en industriële gebruikers, voornamelijk in Thailand, de Filipijnen en Australië. Het bedrijf is beperkt omtrent de communicatie

koolstofemissies aan te pakken en heeft geen doelstellingen hiervoor bekendgemaakt. Dit is niet in lijn met de huidige ontwikkelingen.

- Petronas Gas Bhd, Petroliam Nasional Berhad (Petronas), Petronas Capital Ltd en Petronas Global Sukuk Ltd Gas Berhad zijn gasinfrastructuur- en nutsbedrijven in Maleisië. De activiteiten die de bedrijven laten zien de transitie te maken naar een koolstofarme economie zijn minimaal en daarom zijn deze bedrijven gekwalificeerd als niet-adaptief.
- Devon Energy Corporation (Devon) is een onafhankelijk energiebedrijf in de VS. Er zijn gebreken in het milieu-impactbeheer van het bedrijf omdat het olie- en gaswinning uitvoert in gebieden met veel biodiversiteit en daarmee het risico loopt om verstoring van ecosystemen te veroorzaken in het geval van een olielek. Echter is hier geen beleid voor en dat is niet in lijn met de gedachte die ACTIAM heeft op het gebied van milieu en milieurisico's.

Naast de bespreking van de reguliere screening, heeft afgelopen kwartaal ook de jaarlijkse review van responsieve engagement plaatsgevonden. Voor veel gevallen was de reguliere looptijd van zo'n dialoog tot het einde gekomen en is er een bepalende beslissing genomen over wel of niet voortzetten van de gesprekken. Voor de bedrijven Cia Siderurgica Nacional Sa, General Electric en Total SA is besloten dat de discussies in een dusdanig stadium zijn dat er (voldoende) voortgang wordt geboekt en de engagementdoelstellingen voldoende onder de aandacht kunnen worden gebracht. Voor de entiteiten Indofood Sukses (milieu en mensenrechten), Golden Agri Resources (milieu) en Tiger Brands (maatschappij en klant- en productintegriteit) is een andere conclusie getrokken en heeft ACTIAM na een aantal pogingen tot een goede dialoog te komen besloten de aandacht elders te brengen en deze engagements als niet-succesvol te sluiten. Soms is dit omdat er geen opening is bij het bedrijf om tot een goed gesprek te komen, in andere gevallen is het gesprek goed, maar wordt er onvoldoende voortgang geboekt naar de maatstaf van ACTIAM en de huidige (wetenschappelijke) inzichten. Dit betekent dat de bedrijven worden uitgesloten van investeringen, omdat zij niet voldoen aan het duurzaamheidsbeleid van ACTIAM. Tot slot zijn ook de bedrijven Bausch health companies (corporate governance), Glencore (milieu), Mitsubishi Motors Corp (maatschappij en corporate governance) en Pioneer Natural (milieu) besproken in het ESG Comité en voor deze entiteiten is besloten het engagement succesvol te sluiten. De (individuele) gesprekken worden afgerond omdat de doelstellingen van de dialoog zijn behaald.

Behalve de bovenstaande in- en uitsluitingen die voor alle fondsen van ACTIAM gelden, is er ook een aantal ondernemingen uitgesloten van de duurzame fondsen van ACTIAM. Een voorbeeld van zo'n uitsluiting is Raytron Technology Co., Ltd. Raytron is een Chinees bedrijf dat zich voornamelijk bezighoudt met toepassing van specifieke, geïntegreerde schakelingen, sensoren voor micro-elektromechanische systemen en infraroodbeeldvormingsproducten. Het bedrijf is recent toegevoegd aan de benchmark en krijgt een minimale rating van de externe data provider van ACTIAM. Dit is voornamelijk omdat Raytron geen risicocontroles heeft voor het uitfasen van zorgwekkende chemicaliën noch een plan om milieu-, gezondheids- en veiligheidsnormen te integreren in het ontwerp van nieuwe producten. Tot slot is er geen goed beleid om controversiële inkoop te voorkomen. Omdat er, naast deze externe data, geen informatie te vinden is over het bedrijf en ACTIAM transparantie hoog in het vaandel heeft staan, is besloten dit bedrijf te classificeren als risicovol en uit te sluiten van de duurzame fondsen.

5.2. Landen (Staatsobligaties)

Staatsobligaties zijn een belangrijke beleggingscategorie bij ACTIAM en vormen een essentieel onderdeel van de strategie voor verantwoord beleggen. De Fundamentele Beleggingsbeginselen geven de ESG-criteria aan op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur die worden meegewogen bij de beleggingsbeslissingen. Meer concreet gaat het om onderwerpen zoals de rechten van de mens, corruptie, het milieu en wapens. Afgelopen kwartaal zijn er geen landen van status veranderd.

Bijlagen

Uitsluitingen: bedrijven

[Overzicht Uitsluitingen Bedrijven](#)

Uitsluitingen: landen (staatsobligaties)

[Overzicht Uitsluitingen Staatsobligaties](#)

Disclaimer

Deze Disclaimer is van toepassing op de in dit document opgenomen commerciële informatie (hierna: de Informatie) die door ACTIAM N.V. (hierna: ACTIAM) aan de ontvanger wordt aangeboden. Door het in ontvangst nemen van deze Informatie accepteert de ontvanger de toepasselijkheid van deze Disclaimer. ACTIAM streeft ernaar nauwkeurige en actuele informatie te verschaffen uit betrouwbaar geachte bronnen. ACTIAM kan echter de nauwkeurigheid en volledigheid van de Informatie niet garanderen en aan de Informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De Informatie kan technische of redactionele onnauwkeurigheden of typografische fouten bevatten. ACTIAM geeft geen garanties, expliciet of impliciet, aangaande de vraag of de Informatie die middels deze presentatie en/of dit document verkregen is nauwkeurig, volledig of actueel is. ACTIAM is niet verplicht om de verstrekte Informatie bij te werken of onnauwkeurigheden of fouten te herstellen. De ontvanger zal ACTIAM inclusief haar bestuurders, management en medewerkers niet aansprakelijk stellen voor eventuele tekortkomingen in deze Informatie. De waarde van beleggingen kan fluctueren en resultaten behaald in het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Het bespreken van risico's in de Informatie dient niet beschouwd te worden als een volledige opsomming van alle voorkomende risico's. De hier vermelde Informatie dient door de ontvanger niet te worden geïnterpreteerd als zakelijk, financieel, beleggings-, hedging-, handels-, juridisch, regelgevend, belasting-, of boekhoudkundig advies. De belegger dient zelf elders onafhankelijk advies in te winnen. Ook dient deze informatie niet beschouwd te worden als een aanbod om producten te kopen, te verkopen of te investeren. Op producten en diensten genoemd in deze Informatie zijn mogelijk specifieke voorwaarden van toepassing die geraadpleegd dienen te worden voordat tot een transactie besloten wordt. De ontvanger van de Informatie is zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop de ontvanger de Informatie gebruikt. De op die Informatie gebaseerde beslissingen zijn voor rekening en risico van de ontvanger. Deze Informatie wordt de ontvanger uitsluitend aangeboden voor eigen gebruik en de ontvanger zal deze Informatie slechts aan derden ter beschikking stelling na schriftelijke toestemming van ACTIAM. Nederlands recht is van toepassing op deze Disclaimer.